

Expunere de motive

privind modificarea și completarea Legii nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie, precum și pentru completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Prezenta inițiativă legislativă are ca obiect consolidarea și extinderea funcțională a Observatorului național al copilului, reglementat prin Legea nr. 156/2023, în sensul transformării acestuia într-un instrument unitar de evidență, monitorizare și urmărire a intervențiilor instituționale privind copiii aflați în situații de risc sau în sistemul de protecție specială.

În prezent, Legea nr. 156/2023 reglementează Observatorul național al copilului ca instrument informatic destinat în principal evidenței copiilor aflați în risc de separare de familie. Deși acest mecanism reprezintă un progres semnificativ în domeniul protecției copilului, sfera situațiilor de vulnerabilitate nu se limitează exclusiv la riscul de separare de familie.

În practică, există categorii distincte de copii aflați în situații de vulnerabilitate accentuată, precum copiii victime ale abuzului, neglijării, exploatării sau violenței, copiii pentru care sunt dispuse măsuri de protecție specială, copiii separați temporar de familie, precum și alte situații reglementate de Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Lipsa unei evidențe integrate și actualizate poate conduce la fragmentarea intervențiilor, întâzieri în reacția instituțională și dificultăți în monitorizarea continuă a cazurilor.

Din practica instituțională și din necesitatea corelării Legii nr. 156/2023 cu Legea nr. 272/2004 rezultă că monitorizarea copiilor aflați în vulnerabilitate trebuie realizată unitar și continuu, iar evoluția cazurilor trebuie urmărită după intervenția inițială. De aceea, este necesară consolidarea mecanismului informatic existent, astfel încât să permită evidența, monitorizarea și urmărirea intervențiilor până la încetarea motivată a situației de risc sau a măsurii de protecție.

Prezenta inițiativă urmărește asigurarea continuității instituționale în gestionarea cazurilor de copii vulnerabili, de la identificarea situației până la închiderea motivată a cazului, cu scopul de a întări coerența intervențiilor și responsabilizarea autorităților implicate.

Legea nr. 156/2023 instituie Observatorul național al copilului, administrat de ANPDCA, precum și obligații pentru serviciile publice de asistență socială și direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului în ceea ce privește identificarea, înregistrarea și monitorizarea copiilor aflați în risc de separare de familie.

Totodată, Legea nr. 272/2004 reglementează cadrul general al protecției copilului, inclusiv măsurile de protecție specială și atribuțiile instituțiilor competente în cazurile de abuz, neglijare, exploatare sau violență asupra copilului.

Cu toate acestea, cele două acte normative nu asigură în prezent o corelare completă din perspectiva existenței unei evidențe informatizate unitare, care să permită urmărirea integrată a copilului pe întreg parcursul intervenției instituționale.

În acest sens, prezenta propunere legislativă nu instituie un registru distinct și nu creează o structură instituțională nouă, ci vizează extinderea funcțională a Observatorului național al copilului, prin reglementarea expresă a componentei de tip Registru Național al Copiilor Aflați în Situații de Risc și Protecție.

Prin această extindere, Observatorul va permite evidențierea și monitorizarea nu doar a copiilor aflați în risc de separare de familie, ci și a altor categorii de copii vulnerabili, în funcție de intervențiile și competențele instituționale prevăzute de lege.

Propunerea legislativă reglementează definirea Registrului, introducerea și actualizarea datelor în cadrul acestuia, menținerea activă a cazurilor până la încetarea, justificată și documentată, a situației de risc sau a măsurii de protecție, accesul diferențiat la date în funcție de competențele autorităților și instituțiilor implicate, măsurile de securitate și confidențialitate a datelor, interdicția utilizării acestora în alte scopuri decât cele privind protecția și promovarea drepturilor copilului, precum și regimul sancționator aplicabil nerespectării obligațiilor de înregistrare, actualizare, închidere justificată a cazurilor și utilizare legală a datelor.

Pentru asigurarea aplicării unitare a noii reglementări, se instituie și o dispoziție tranzitorie, potrivit căreia direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului vor introduce în sistem datele aferente cazurilor aflate în curs la data intrării în vigoare a legii, într-un termen determinat.

Impactul social urmărit constă în creșterea capacității de identificare timpurie a copiilor vulnerabili, asigurarea unei monitorizări continue a intervențiilor și reducerea situațiilor în care cazurile nu sunt urmărite unitar la nivel instituțional. Totodată, Registrul va permite o imagine integrată asupra cazurilor active, a măsurilor dispuse, a termenelor de monitorizare și a responsabilităților instituționale, contribuind la o mai bună coordonare între autoritățile administrației publice locale, direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și ANPDCA.

Având în vedere caracterul sensibil al datelor prelucrate, se instituie garanții suplimentare privind confidențialitatea acestora, caracterul nepublic al Registrului, accesul diferențiat al utilizatorilor, jurnalizarea obligatorie a operațiunilor și interdicția utilizării datelor în alte scopuri decât cele prevăzute de lege. Prelucrarea datelor cu caracter personal se realizează cu respectarea Regulamentului (UE) 2016/679 și a legislației naționale în materie.

Prezenta inițiativă nu presupune înființarea unei noi instituții și nu creează un sistem informatic paralel, ci valorifică infrastructura existentă a Observatorului național al copilului, reglementat prin Legea nr. 156/2023, și urmărește extinderea funcțională a acestuia.

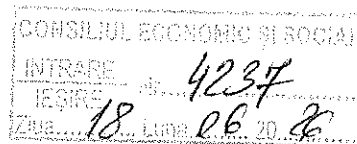

Eventualele costuri de adaptare a sistemului informatic vor fi determinate în etapa de implementare a metodologiei de aplicare și vor fi suportate din fondurile aprobate potrivit legii, inclusiv din programele destinate digitalizării și protecției drepturilor copilului. Aplicarea prezentei inițiative se realizează prin adaptarea infrastructurii informatice existente, fără înființarea unei instituții noi și fără instituirea unui sistem informatic paralel.

În plan normativ, inițiativa modifică și completează Legea nr. 156/2023 și realizează corelări punctuale cu Legea nr. 272/2004, în vederea asigurării coerenței legislative în materia protecției copilului și a evidenței cazurilor gestionate de autoritățile competente.

Prin aceste intervenții legislative se urmărește consolidarea unui mecanism unitar de evidență și monitorizare a copiilor aflați în situații de risc sau în sistemul de protecție specială, în scopul asigurării continuității intervenției instituționale, clarității responsabilităților și eficienței măsurilor de protecție.

Deputat Răzvan Enachi
Circumscripția Electorală nr. 39, Vaslui

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENAT

Lege

pentru modificarea și completarea Legii nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie, precum și pentru completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. – Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 484 din 31 mai 2023, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Titlul legii se modifică și va avea următorul cuprins:

„Lege privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie și evidența copiilor aflați în situații de risc sau în sistemul de protecție specială”

2. Articolul 1 se modifică și va avea următorul cuprins:

Art. 1

Prezenta lege reglementează cadrul legal privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie, precum și evidența, monitorizarea și urmărirea intervențiilor instituționale privind copiii aflați în situații de risc sau în sistemul de protecție specială, prin Observatorul național al copilului.

3. La articolul 3, după litera h) se introduc trei noi litere, lit. i) – k), cu următorul cuprins:

i) *copil aflat în situație de risc* – copilul pentru care a fost constatată, potrivit legii, o situație de risc de separare de familie, abuz, neglijare, exploatare, trafic, orice formă de violență ori o altă situație care impune intervenția instituțiilor competente potrivit Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

j) *copil aflat în sistemul de protecție specială* – copilul pentru care a fost dispusă una dintre măsurile de protecție specială prevăzute de Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

k) *Registrul Național al Copiilor Aflați în Situații de Risc și Protecție, denumit în continuare Registrul* – componenta funcțională a Observatorului național al copilului, destinată evidenței, monitorizării și urmării intervențiilor instituționale privind copiii aflați în situații de risc și copiii aflați în sistemul de protecție specială.

4. Titlul Capitolului III se modifică și va avea următorul cuprins:

CAPITOLUL III:

Observatorul național al copilului. Registrul Național al Copiilor Aflați în Situații de Risc și Protecție

5. Alineatul (2) al articolului 16 se modifică și va avea următorul cuprins:

(2) Observatorul copilului asigură, prin mijloace informatice, evidența, monitorizarea și urmărirea intervențiilor instituționale privind copiii aflați în situații de risc și copiii aflați în sistemul de protecție specială.

6. După alineatul (2) al articolului 16 se introduc trei noi alineate, alin. (3) – (5), cu următorul cuprins:

(3) Observatorul copilului include Registrul Național al Copiilor Aflați în Situații de Risc și Protecție, denumit în continuare Registrul, componentă funcțională destinată evidenței, monitorizării și urmării intervențiilor instituționale privind copiii aflați în situații de risc și copiii aflați în sistemul de protecție specială.

(4) Registrul nu constituie o bază de date publică.

(5) Prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul Observatorului copilului și al Registrului se realizează cu respectarea Regulamentului (UE) 2016/679 și a Legii nr. 190/2018, cu modificările și completările ulterioare.

7. Alineatul (3) al articolului 16 se modifică și se renumerează ca alineatul (6), cu următorul cuprins:

(6) Activitatea de evidență și monitorizare a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor aflați în sistemul de protecție specială, prin Observatorul copilului, se organizează astfel:

a) ANPDCA administrează sistemul informatic, gestionează evidența națională și asigură organizarea, coordonarea și controlul metodologic al activității autorităților și instituțiilor implicate în aplicarea prezentei legi;

b) direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului coordonează și îndrumă metodologic, la nivel județean și, după caz, la nivelul sectoarelor municipiului București, activitatea de înregistrare și actualizare a datelor privind copiii aflați în situații de risc și copiii aflați în sistemul de protecție specială;

c) serviciile publice de asistență socială de la nivelul comunelor, orașelor și municipiilor introduc și actualizează datele privind copiii aflați în situație de risc de separare de familie, cu domiciliul sau reședința în unitatea administrativ-teritorială respectivă, potrivit competențelor legale;

d) direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului introduc și actualizează datele privind copiii aflați în sistemul de protecție specială, precum și datele privind copiii victime ale abuzului, neglijării, exploatării, traficului sau oricărei forme de violență, potrivit competențelor legale.

8. Articolul 18 se modifică și va avea următorul cuprins:

Art. 18

(1) Introducerea și actualizarea datelor și informațiilor, precum și, după caz, încărcarea documentelor în Observatorul copilului se realizează de personalul desemnat din cadrul serviciului public de asistență socială sau al direcției generale de asistență socială și protecția copilului, potrivit competențelor prevăzute la art. 16 alin. (6).

(2) Înregistrarea copilului în Registru se realizează de îndată, dar nu mai târziu de 5 zile lucrătoare de la data constatării situației de risc sau de la data dispunerii unei măsuri de protecție specială, după caz.

(3) Actualizarea datelor din Registru se realizează în termen de 5 zile lucrătoare de la data la care serviciul public de asistență socială sau direcția generală de asistență socială și protecția copilului, după caz, ia cunoștință de modificarea situației copilului, precum și la fiecare etapă de monitorizare, la modificarea, înlocuirea sau încetarea măsurilor dispuse.

(4) Metodologia de introducere și actualizare a datelor în Observatorul copilului se aprobă, respectiv se modifică și se completează, după caz, prin ordin al ministrului muncii, familiei, tineretului și solidarității sociale, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(5) În Registru se prelucrează numai datele cu caracter personal strict necesare pentru identificarea copilului, evaluarea și monitorizarea situației de risc, aplicarea și urmărirea măsurilor de protecție specială, acordarea serviciilor sociale, identificarea instituției responsabile, stabilirea termenelor de monitorizare și exercitarea atribuțiilor prevăzute de prezenta lege.

(6) Metodologia prevăzută la alin. (4) stabilește, în limitele prezentei legi, procedura de introducere și actualizare a datelor, documentele care pot fi încărcate în sistem, nivelurile de acces ale utilizatorilor, responsabilitățile instituțiilor implicate, durata de păstrare a datelor, stabilită cu respectarea principiului limitării stocării prevăzut de Regulamentul (UE) 2016/679, precum și măsurile tehnice și organizatorice necesare asigurării securității acestora.

9. După articolul 18 se introduce un nou articol, art. 18¹, cu următorul cuprins:

Art. 18¹

(1) Cazul copilului înregistrat în Registru rămâne activ până la constatarea motivată a încetării situației de risc, a încetării monitorizării prevăzute de lege sau a încetării măsurii de protecție specială, după caz.

(2) Închiderea cazului în Registru se face numai prin mențiune motivată, introdusă de serviciul public de asistență socială sau de direcția generală de asistență socială și protecția copilului, după caz, potrivit competențelor prevăzute de lege.

(3) În Registru se consemnează intervențiile instituționale, serviciile acordate, planurile de servicii, planurile individualizate de protecție, termenele de monitorizare și modificările intervenite în situația copilului, cu respectarea confidențialității datelor și a drepturilor copilului.

10. La articolul 19, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

(2) Orice accesare, vizualizare, introducere, modificare sau completare a datelor în sistem este înregistrată automat, cu indicarea utilizatorului, a datei, a orei și a tipului operațiunii efectuate.

11. După alineatul (4) al articolului 19 se introduc două noi alineate, alin. (5) și (6), cu următorul cuprins:

(5) Accesul la datele din Registru se realizează diferențiat, în funcție de atribuțiile legale ale utilizatorilor, și exclusiv în scopul îndeplinirii atribuțiilor privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

(6) Se interzice utilizarea datelor din Registru în scopuri electorale, comerciale, de publicitate, de profilare neautorizată sau în orice alt scop străin de protecția copilului, fără a aduce atingere dispozițiilor legale privind protecția datelor cu caracter personal.

12. La articolul 20, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

(2) Funcțiile Observatorului local al copilului sunt:

- a) colectarea sistematică a datelor cantitative și calitative privind copiii aflați în situație de risc de separare de familie de la nivelul unității administrativ-teritoriale;
- b) monitorizarea punerii în aplicare a planurilor de servicii pentru copiii aflați în situație de risc de separare de familie;
- c) monitorizarea intervențiilor instituționale în cazul copiilor aflați în situație de risc de separare de familie până la încetarea motivată a situației de risc;
- d) semnalarea către direcția generală de asistență socială și protecția copilului a cazurilor în care intervenția la nivel local nu este suficientă pentru protejarea copilului.

13. Articolul 23 se modifică și va avea următorul cuprins:

Art. 23

(1) Constituie contravenții următoarele fapte, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni:

- a) nerespectarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (1);
- b) nerespectarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (7);
- c) nerespectarea obligației prevăzute la art. 14 alin. (2) lit. a);
- d) nerespectarea termenului de înregistrare prevăzut la art. 18 alin. (2);
- e) neactualizarea datelor potrivit art. 18 alin. (3);
- f) închiderea cazului cu nerespectarea art. 18¹ alin. (1) și (2);
- g) accesarea, divulgarea, transmiterea sau utilizarea neautorizată a datelor din Registru ori utilizarea acestora în alte scopuri decât cele prevăzute de prezenta lege.

(2) Contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. a) - c) se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei.

(3) Contravențiile prevăzute la alin. (1) lit. d) - f) se sancționează cu amendă de la 2.000 lei la 5.000 lei.

(4) Contravenția prevăzută la alin. (1) lit. g) se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, fără a aduce atingere răspunderii disciplinare, civile sau penale, după caz.

(5) Contravențiilor prevăzute la alin. (1) le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, în măsura în care prezenta lege nu dispune altfel.

Art. II. – Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După alineatul (4) al articolului 73 se introduce un nou alineat, alin. (5), cu următorul cuprins:

(5) Direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului introduc și actualizează în Observatorul național al copilului, în condițiile Legii nr. 156/2023, datele necesare privind dispunerea, monitorizarea, modificarea, înlocuirea și încetarea măsurilor de protecție specială.

2. La articolul 98, după litera b) se introduce o nouă literă, lit. c), cu următorul cuprins:

c) să introducă și să actualizeze în Observatorul național al copilului, în condițiile Legii nr. 156/2023, datele privind copiii victime ale abuzului, neglijării, exploatarei, traficului sau oricărei forme de violență, aflați în evidența direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Art. III. – În termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului introduc în Observatorul național al copilului, în condițiile metodologiei prevăzute la art. IV și pe baza datelor existente în evidențele proprii, datele privind copiii pentru care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, sunt dispuse măsuri de protecție specială ori sunt instrumentate cazuri de abuz, neglijare, exploatare, trafic sau orice formă de violență.

Art. IV. – În termen de 90 de zile de la data publicării prezentei legi, ministrul muncii, familiei, tineretului și solidarității sociale modifică și completează metodologia de introducere și actualizare a datelor în Observatorul național al copilului, prin ordin publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. V. – Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția art. IV, care intră în vigoare la 3 zile de la data publicării.